

Досвід роботи

Відколи існує людство, відтоді й дбає не лише про добробут, а й про виховання майбутніх поколінь в кращих традиціях. Від батьків передається генетичний код, рідна мова, матеріальна й духовна культура, що забезпечує прогрес суспільства, наступність і спадкоємність.

Сутність виховання полягає в тому, що в процесі його формуються світогляд, мораль, високі естетичні смаки та ставлення учня як особистості до навколишнього світу.

Одним із основних завдань школи є створення освітньої системи, яка б формувала соціальну активність особистості, готової до участі в процесах державотворення, здатної до співпраці в громадянському суспільстві, працелюбною, відповідальною за свої дії та вчинки, готовою до самоосвіти й самовдосконалення. Це зумовлює пошук шляхів покращення процесу виховання, використання нової методології, сучасних виховних технологій шляхом ефективної взаємодії класного керівника та учня.

За своєю природою виховний процес має багатофакторний характер. Це означає, що становлення особистості дитина проходить під впливом найрізноманітніших прямих та непрямих дій школи, родини й суспільства, соціального середовища. Учитель, який тільки вирішує й дає вказівки, на сьогодні не є ефективним. Педагог має стати зацікавленим і рівноправним учасником спільної діяльності, а також допомагати кожному учневі розкрити свій творчий потенціал, здібності та таланти. Саме від діяльності класного керівника значною мірою залежить становлення особистості, життєдіяльність, згуртованість класного колективу, соціально – психологічний клімат у класі.

У моєму розумінні кожен класний керівник повинен зробити все, що від нього залежить для того, щоб його клас став колективом, а кожна дитина особистістю, щоб кожному учневі було комфортно в шкільному середовищі.

У виховній роботі зі своїми учнями я керуюся Конституцією України, Концепцією громадянського виховання, Концепцією національного виховання, Національною програмою “Діти України”, Законами України “Про загальну середню освіту”, «Про охорону дитинства», «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді», Конвенцією ООН про права дитини, Національною програмою **«Основні орієнтири виховання учнів 1-12 класів загальноосвітніх навчальних закладів України»**, Національною доктриною розвитку освіти України у XXI столітті, нормативними документами, наказами, розпорядженнями Президента України, Міністерства освіти та науки, обласного управління та районного відділу освіти та новими концептуальними підходами до виховання дітей, підлітків і молоді у національній системі освіти. Спрямовую свою діяльність на створення у класі сприятливого середовища для формування

особистості дитини, пошук найбільш ефективних прийомів і методів здійснення виховного впливу на кожного учня, адже взаємодія з дітьми – це справа душі і серця, яка крок за кроком веде до загального успіху.

Як класний керівник у своїй роботі я керуюсь наступними принципами:

- **відкритість** – спільне планування роботи (класний керівник + учні + батьки);
- **зацікавленість** – налаштованість учнів на кінцевий результат;
- **діяльність** – активна участь у різноманітних заходах;
- **зворотній зв'язок** – обговорення заходів, аналіз проведеної роботи, підбиття підсумків;
- **успішність** – відмічати реальні успіхи кожної дитини виходячи з індивідуальних можливостей.

Ставши класним керівником 5 – Б класу у 2011 році, я поставила перед собою мету: створити такий колектив учнів де кожна дитина є особистістю.

Було поставлено низку задач:

1. Формування дружнього, творчого класного колективу,.
2. Створення умов для формування особистості кожного учня.
3. Формування морально - ціннісних поглядів учнів.
4. Організація різноманітних видів діяльності, котрі допомогли б формуванню активного відношення до свідомого вибору професії.

Знайомитися з моїми учнями я почала ще в той період коли вони навчались в початковій школі, я відвідувала позакласні заходи, уроки, цікавилась життям дітей у класовода Новосьоли Л.Г. З метою покращення адаптації дітей в 5 класі, я спільно з практичним психологом Прасоловою С.О. провела тестування та анкетування, проаналізувала навчальну діяльність учнів та склала психологічний портрет класу та кожної дитини окремо. За результатами діагностики я і спланувала свою подальшу роботу. Першочерговим завданням на той період стало створення сприятливої атмосфери для навчання, творчості, розвитку індивідуальних особливостей учнів, та формування в учнів свідомої мотивації щодо здорового способу життя.

У 6 - 7 класі відбуваються важливі зміни, у дітей настає складний і відповідальний період становлення особистості – підлітковий вік. У дітей виникає потреба в самоповазі, в самоствердженні, у визнанні товаришів. З'являється орієнтація на майбутнє: мрія, ідеали, перспективні плани. Її головним в цей період вважаю турботливе ставлення до кожної дитини, а також реалізую необхідність участі всіх дітей класу у спільній діяльності, щоб у них формувались відповідальність за спільну справу, моральні якості та духовні цінності.

Таким чином, **мета** моєї діяльності - *формування духовно багаті особистості, вільного громадянина-патріота, активного, здатного розв'язувати завдання, що забезпечать поступ нації, розвиток державності.*

Щоб рости і бути щасливою, дитині потрібна любов, упевненість у своїх силах, у своїй значущості для нас, дорослих. Перед учителем постає завдання – налагодити з батьками своїх учнів стосунки, які будуватимуться на взаєморозумінні, взаємоповазі та взаємодопомозі. Це можливо в тому випадку, якщо ми залучимо батьків до різних форм роботи в дитячому колективі.

Поряд з традиційними формами роботи використовую інноваційні колективні й індивідуальні форми співпраці з батьками: батьківські збори, збори з фрагментами педвсеобучу (додаток 1), спільні батьківські збори (батьки та діти), дискусії, планую проводити круглі столи, батьківські тренінги (додаток 2). Залучаю батьків до проведення виховних годин, загальношкільних заходів та конкурсів. У нашому класі стало традицією проводити підсумкові батьківські збори з концертною програмою дітей (додаток 6). До батьківських зборів готуюся ретельно та заздалегідь. Усім батькам на зборах завжди готую пам'ятки, друковані поради, тощо (додаток 3).

Батькам подобається бути учасниками наших заходів та класних годин. Активна участь батьків в шкільному житті сприяє підвищенню емоціональної працездатності дітей, а також є важливим фактором формування особистості. Окрім цього, батьки часто відвідують школу без запрошення, коли їх щось турбує.

Інформування батьків про перебіг і результати навчання, виховання і розвитку учнів здійснюється через щоденник. Систематично вклеюються таблиці результатів навчальної діяльності учнів та інструктажі.

Найголовніше завдання для мене, у роботі з батьками - забезпечити єдність вимог до виховання учнів з боку сім'ї та школи, створити нормальні умови для домашнього навчання дітей, спрямувати виховну діяльність сім'ї.

Родинне виховання є невід'ємною частиною національного виховання. Саме воно постає як створена народом сукупність ідеалів, поглядів, переконань, традицій, звичаїв, інших форм соціальної практики, спрямованих на організацію життєдіяльності підростаючого покоління. У процесі якого воно засвоює духовну і матеріальну культуру нації, виробляє національну свідомість. Воно є конкретно-історичним виявом загальнолюдського гуманістичного і демократичного виховання, забезпечує етнізацію дітей як необхідної та невід'ємної складової їх соціалізації. Національне виховання духовно відтворює в дітях народне, увічніює те специфічне, самобутнє, що є в кожній нації, а також утверджує загальнолюдське, спільне для всіх націй.

У моєму класі навчається 28 учнів. Всі вони різних національностей (додаток 4): українці, росіяни, вірмени, узбеки, азербайджанці, цигани. Щоб забезпечити духовну єдність, виховання поваги один до одного, до культури

різних народів та любові до країни, у якій вони живуть я провела виховні години: «Казки народів світу», «Народний дитячий фольклор», «Заповіт» - шевченківське свято, «Традиції, звичаї обряди народів світу», тренінги, свята «Свято національного костюму», «Пам'ять роду – історична пам'ять», «Масляна, Масляна, як ти мала», «Ми всі діти українські, український славний рід», «Як стають героями», проводимо заочні екскурсії, організуємо очні та заочні подорожі містом та країною (додаток б).

Система морального виховання спрямована на формування цілісної моральної особистості, яка включає такі гуманістичні риси, як доброта, чуйність, милосердя, увага, толерантність, совість, чесність, справедливість, людська гідність, повага і любов до людей, правдивість і скромність, сміливість і мужність. Зміст морального виховання включає принципи, норми, правила моралі та прогресивні традиції, які становлять частину духовного життя народу. Це народні традиції, шанобливе ставлення до Батьківщини, суспільства, праці, до людей і самих себе.

У своїй роботі з виховання моральних якостей дитини та формування особистості я спираюсь на програму виховної роботи з учнями з питань протидії торгівлі людьми «Особиста гідність. Безпека життя. Громадянська позиція», яка сприяє самопізнанню, самореалізації, самоствердженню і самовдосконаленню особистості.

Духовно-моральний потенціал дітей і підлітків стає багатше і за рахунок активної художньої творчості, участі в різних заходах художньої самодіяльності, відвідуванні драматичного театру, кінотеатрів, музеїв, міських бібліотек, де здійснюється естетичне виховання. Ми – постійні учасники святкових концертів, новорічних свят, предметних шкільних тижнів (додаток б). Стало постійною практикою відвідування бібліотек (додаток б), міських урочистостей, зустрічей з видатними особистостями Маріуполя (додаток б).

Здоровий спосіб життя має велике соціальне значення. Він дозволяє в значній мірі розкрити ті цінні якості особистості, котрі необхідні в умовах динамічного розвитку суспільства. Це перш за все, висока розумова і фізична працездатність, соціальна активність і творче довголіття. Цей розділ передбачає знання та вміння дотримуватись режиму навчання і відпочинку, правил особистої гігієни, визначення і обов'язкове виконання оптимального рухового режиму, дотримання збалансованого харчування, усвідомлення шкідливості вживання наркотиків, алкоголю, тютюну.

Ми активні учасники спортивних змагань, 47 % учнів класу відвідують спортивні секції. Наш клас завжди бере участь у конкурсах стіннівок « Молодь проти наркотиків», «Скажемо палінню «Ні!»», « Ми проти СНІДу!» та інших. Переглядаємо фільми з безпеки життя, беремо участь у місячниках та декадах «За здоровий спосіб життя» (згідно з шкільним планом), у класі постійно проводяться бесіди та виховні години «Проблеми харчування та здоров'я», «Дівчата, пам'ятайте про своє здоров'я», «Хлопцю – підлітку», «Чистота – основа краси», «Про особисту гігієну», «Техніка та здоров'я».

Ще одним аспектом виховання особистості є трудове виховання. Його мета – виховувати в учнів бережливе ставлення до суспільного майна, любов до праці і повагу до людей. Трудове виховання розглядається як процес залучення школярів до різноманітних організованих видів суспільно корисної праці з метою передання їм певного виробничого досвіду, розвитку в них творчого практичного мислення, працьовитості й свідомості людини праці. Праця сприяє їх розумовому розвитку. Діти, зайняті різними видами праці, ставатимуть кмітливіші, винахідливіші, тому що вони стикаються з різними знаряддями праці, матеріалами, дізнаються про їх призначення.

У рамках реалізації цього аспекту виховання учні беруть участь у шкільних акціях «Чистий клас», «Чистий шкільний двір», «Чистий дім», «Зелене подвір'я», у школі постійно проводяться трудові десанти у якому діти беруть активну участь, виховні години «Професія моїх батьків», «Дбайливість – моральна якість», «Народні промисли і ремесла», «Здібності людини і професія» та інші, проводилися позакласні заходи «Свято професій», «Наука і труд поряд живуть», відвідали Маріупольську кондитерську фабрику «Рошен». Під час літньої практики діти разом з вчителем та батьками зробили у класній кімнаті ремонт, спираючись на те, що діти будуть бережливіше та охайніше ставитися до того, що зроблено власними руками.

Отже, людина не народжується особистістю, вона стає нею поступово; і цей процес формування триває довгі роки.

Для того щоб кожна дитина мого класу становила собою особистість я намагаюся навчити їх аналізувати особистісні якості, формую думку про важливість виявлення власної індивідуальності, сприяю розвитку в учнів самоповаги, почуття особистої гідності, допомагаю усвідомити взаємозв'язок поведінки і зовнішнього вигляду в процесі творення власного образу.

У цьому напрямку я працюю спільно з батьками та практичним психологом Чемет О.В., тому що кожна дитина має сукупність рис і особливостей, які властиві лише їй. Одна дитина може яскраво заявити про себе в інтелектуальній, емоційній, вольовій сферах, а може відразу в усіх, інша навпаки потребує допомоги для розкриття своєї індивідуальності. Для того щоб допомогти дитині ми проводимо діагностику, тренінги, виховні години. У цьому році я створила портфоліо кожного учня (додаток 5), яке допоможе дитині проаналізувати свої здібності, глибше пізнати себе та свою родину та навчить її поважати саму себе, помічати навіть маленькі успіхи, проявляти фантазію та творчу вигадку. У кінці року кожен учень зможе показати презентацію своїх досягнень, яка допоможе йому зрозуміти, чому він чи вона є особистістю.

У цілому ця робота повинна допомогти дитині стати цивілізованою, освіченою, духовною та вільною людиною з гуманістичним світосприйняттям, здатною здійснювати самостійний вибір, приймати відповідальні рішення в різноманітних життєвих ситуаціях; людиною, яка усвідомлює особисту відповідальність за свою долю.

Список використаних джерел

1. Про освіту: Закон України. — К., 1996.

2. Державна національна програма «Освіта. Україна ХХІ століття» // Освіта. — 1993. — № 44—46.
3. Особиста гідність. Безпека життя. Громадянська позиція: метод.пособ. для виховної роботи з учнями з питань протидії торгівлі людьми: 7, 8, 9 класи; наук.кер. та ред.. І.Д.Зверевої та Ж.В.петрочко.-К.: ТОВ «Основа», 2012.
4. Кращі виховні заходи. Сценарії/Упорд. О.В.Гноїнська – Х.:Веста: Вид-во «Ранок» 2008. – 320с. – (Рідна школа).
5. Настільна книга педагога. Посібник для тих, хто хоче бути вчителем-майстром/Упорядники: Андрєєва В.М., Григораш В.В. – Х.:Вид.група «Основа», 2009. – 352с.
6. Беседи о здоровье: сборник бесед для учащихся/ под ред.Г.Е.Челах. – Донецк.: Каштан, 2012. – 128с.
7. Громадянське виховання. Омельченко Л.П. – Х.: Вид.група «Основа»: «Тріада»». 2007. – 224с. – (Серія «Адміністратору школи»).
8. Настільна книга шкільного психолога/ Авт. – уклад. О.Є.Марінушкіна. – Х.:Вид – во « Ранок», 2010. – 288с.
9. Години спілкування. 5 – 8 класи/ Укладач В.М. Андрєєва – Х.: Вид. група « Основа», 2013. – 128с. – (Серія « Класний керівник»).
10. Симоненко В.Д. Профессиональная ориентация учащихся в процес се трудового обучения: Кн. для учителя. – М.: Просвещение,1985. – 223 с., ил.
11. Години спілкування 5 – 8 класи/ Укладач В.М.Андрєєва – Х.: Вид.група «Основа». 2013. – 120с. – (серія «Класний керівник»)
12. Громадянська освіта у системі роботи класного керівника: Методичний посібник з громадянського виховання для 5-12 класів загальноосвітніх навчальних закладів, а також пропедевтичні заняття для початкової школи/ за ред.. П.В.Вербицької – Львів: ЗУКІЦ, 2009. 210 с.:іл..
13. Батьківські збори. – Вип.2. – Сценарії, методики проведення, практичні додатки.Х.: вид.група «Основа», 2008. – 157с.:іл.. - (серія «Класний керівник»).
14. Виноградова Т. В. Правове виховання учнів у позаурочній діяльності/ Т. В. Виноградова //Виховна робота: Науково-методичний журнал.-Харьков, 2009. - N12. - С. 2-31
15. Кидина Л.М., Пашкова Н.В. Трудне дети. Шпаргалка по воспитанию. – Донецк. 2010.-68с.
16. Как выжить в школе / сост. О.А.Дмитриева. – Х.: Узд.группа «Основа», 2010.- 126с. – (Серія «Знаю КАК. Самоучитель по жизни»).

17. Лозинський Е. П. Нові підходи до проблем правової освіти та виховання підростаючого покоління ./ Е. П. Лозинський //Історія в школі: Науково-методичний журнал для вчителів.-Київ, 2007. -N9. - С. 42-44

18. Л.Петрановская. Как ты видишь или 10 шагов по изменению трудного поведения. Трудный возраст. Пособие для приемных родителей.- Донецк: Благотворительный фонд «развитие Украины», 2012.- 144с.

19. Сорока Г.І. Система педагогічної підтримки дітей в освіті. – Х.: Видав. Гр.. «Основа». 2003. – 80с. – (серія «Бібліотека журналу «управління школою»; Вип..11)

20. Александрова Т.В. Формування правової компетентності підлітків як соціально – педагогічна проблема//Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: Зб.наук.праць/Ін-т пробл.виховання АПН України. – К., 2004. –Вип.6.-Кн.2.-с.218-221.

